

ДР ВОЈИСЛАВ СИМОВИЋ (1921—1989)

Убрзо по одласку у пензију, а после кратке и тешке болести, преминуо је 14. јуна 1989. дугогодишњи редовни професор Уставног права Правног факултета у Београду и главни и одговорни уредник „Анала Правног факултета у Београду“ у периоду 1978—1982, чије се име угискује у унутрашњој страни корица сваког броја нашег часописа, професор др Војислав Симовић. Тим тужним поводом одржана је 16. јуна 1989. комеморативна седница Наставно-научног већа Правног факултета у Београду. Окупљеним поштоваоцима дела и личности професора Симовића о његовом животном путу говорио је проф. др Драгаш Б. Денковић, а о научном делу проф. др Златија Букић-Вељовић.

Истога дана, на сахрани на Новом гробљу у Београду, испред капеле, од покојног професора Симовића опростио се, у име Правног факултета у Београду, проф. др Ратко Марковић, продекан Правног факултета у Београду, а на гробу, у име колега и пријатеља, проф. др Владимира Јовановић. На вест о смрти професора др Војислава Симовића Катедра за политичке науке Правног факултета у Београду одржала је 15. јуна 1989. комеморативну седницу, на којој је одала пошту преминулом дугогодишњем шефу Катедре минутом ћутања.

РЕЧ ПРОФЕСОРА ДР ДРАГАША Б. ДЕНКОВИЋА

Правни факултет је још једном болно погођен губитком једног свог члана. Иако је позната истина да су живот и смрт нормалне појаве у природи, смрт професора Војислава Симовића, која је наступила убрзо после његовог првог здравственог удара на самом Факултету, када је одведен у болницу из које се није више вратио, искрено и болно је погодила све чланови нашег радног колектива. У професору Војиславу Симовићу Правни факултет је изгубио доброг друга и пријатеља и драгоценог сарадника. После уводне речи председавајућег, по утврђеном обичају, већ смо одали пошту умрлом другу и пријатељу минутом ћутања, тако да свака друга изговорена реч не би била неопходна да подвлачи бол свих нас. И поред тога ја ћу с неколико речи подсетити на животни пут професора Војислава Симовића.

Проф. Симовић рођен је 1921. године у Сарајеву. Гимназију је завршио у II мушкој гимназији у Београду 1940. године. Исте године уписао се на Правни факултет у Београду, који је, с прекидом у току рата, завршио 1948. године.

После завршених студија, годину дана је радио у бившем Савету за законодавство и изградњу народне власти Владе ФНРЈ. Године 1949. изабран је за асистента Правног факултета у Београду. Исте године био је примљен за слушаоца тадашњег Института друштвених наука, који је завршио 1951. године. Школске 1953/54. године боравио је у Француској где је на Правном факултету у Паризу допуњавао своје правничко образовање. Докторску дисертацију „Правна природа и положај АВНОЈ-а“ са успехом је одбранио на Правном факултету у Београду 1956. године. После успешно одбрањене докторске дисертације изабран је за доцента за предмет Уставно право с Историјом народне власти, априла 1957. године. Исте године ангажован је у Институту друштвених наука у Београду у коме је годину дана вршио дужност помоћника директора а после тога остао и даље у Институту све до 1962. године у својству хонорарног сарадника и руководиоца студијског пројекта. Школске године 1960/61.

добрио је од факултетске управе задатак да припреми и организује наставу из нове научне дисциплине: Комунални систем и комунална политика. Исте 1961. године изабран је за ванредног професора за предмет Уставно право и Комунални систем и комунална политика. Следећих година изводио је наставу на последипломским студијама. Поред тога, био је више година хонорарни професор у Новом Саду, Приштини и Крагујевцу. Такође је и на Филозофско-историјском факултету у Београду школске 1963/64. године на III степену одржао курс „Политичко-правни проблеми у вези с II заседањем АВНОЈ-а“. На Високој школи друштвено-политичких наука у Београду школске 1965/66. године одржао је на III степену специјалистички курс „Друштвено-политичке заједнице у уставном систему Југославије“. Посебно ваља истаћи да је проф. Симовић по позиву држао предавања на универзитету у Паризу.

Проф. Симовић је изабран за редовног професора 1967. године. У оквиру своје научне и стручне делатности био је такође и активни учесник на више научних саветовања и симпозијума у земљи и иностранству. Поред осталих својих функција на Правном факултету, био је више година све до пензионисања 30. IX 1985. шеф Катедре политичких наука, и такође је са успехом вршио и одговорну дужност главног уредника часописа „Анали Правног факултета у Београду“, од 1978. до 1982. године.

У оквиру његових активности ван Факултета може се поменути да је проф. Симовић био члан Комисије за израду Статута града Београда и члан Комисије за организацију и развој самоуправног система града Београда. До 1965. године био је секретар Југословенског удружења за политичке науке, а касније први председник Удружења за уставно право СР Србије.

Целокупним својим радом проф. Симовић се посветио савременој науци уставног права и политичког система и са успехом допринео развоју ових наука у нашем друштву. Посебно ваља подвући да је проф. Симовић у својим предавањима и објављеним радовима вршио суштинске анализе и, држећи се чињеница, увек био опрезан у својим теоријским закључцима. У правној науци тражио је објективну истину. Иако је по образовању класичан правник који је користио правни метод, у својим предавањима и радовима користио је, у одређеној мери, и социолошки метод. Он је волео свој позив универзитетског наставника и волео свој Факултет и студенте. Сви ми који смо годинама били на истом послу и са којим нас везује лично познајство, искрено жалимо што његовим нестанком губимо доброг пријатеља. Његова прерана смрт није губитак само за његову породицу, него и за Правни факултет у Београду и све његове многобројне пријатеље.

РЕЧ ПРОФЕСОРА ДР ЗЛАТИЈЕ БУКИЋ-ВЕЉОВИЋ

Поверена ми је тужна дужност да се у име дугогодишњих сарадника и пријатеља опростим од нашег драог и поштованог професора Војислава Симовића. Шта рећи и како рећи у овом тренутку, а при томе остати веран начелима којих се Професор придржавао у вредновању свога рада током целог свог живота — а то су објективност и посебна лична скромност и одмереност? Он сам често је говорио да није задовољан оним што је урадио. Последњих година био је забринут што му нарушено здравље отежава завршавање започетих радова, којима је желео да заокружи своја дугогодишња изучавања у многим областима које су га окупирале. Бројни поштоваоци животног дела професора Симовића, међутим, најбоље знају да је он много учинио у развијању научних дисциплина и продубљивању научних истина на које је усмеравао своју пажњу. Бројни објављени радови, чији квалитети надилазе уобичајене стандарде, као и други облици непрекидног ангажовања у науци, струци и друштвеном животу, најбоље сведоче о великој вредности дела професора Симовића. Они који су имали прилике да слушају честа излагања и гласна размишљања карактеристична за овог прегаоца, најбоље знају

и то да је он са собом однео и право богатство ставова и нових сазнања која на жалост није стигао да остави у писаном облику.

Бројна су подручја научне радозналости и интересовања професора Симовића. Свој пут научног ствараоца он је започео изучавањем политичке и правне историје АВНОЈ-а, и уопште социјалистичке револуције и стварања нове власти у Југославији. Његова докторска дисертација посвећена АВНОЈ-у, представља најпотпунију обраду ове значајне теме. Своме првом научном опредељењу професор Симовић остао је веран и касније када је поље свог интересовања проширивао на друге области уставне и политичке теорије. У својим новијим радовима посвећеним историји народних власти, професор није само понављао раније тезе и аргументе. Нови радови садржавали су резултате нових испитивања и стваралачких трагања за новим одговорима на многа кључна питања. О свему овоме најпотпуније сведочи обновљено издање студије о АВНОЈ-у и Историја народне власти коју је објавио са професором Бранком Петрановићем.

Друго подручје на коме је својим стрпљивим и ангажованим радом професор Симовић оставио дубоке трагове, представља локална самоуправа, комунални систем и комунална политика. Бројни објављени радови, крунисани уџбеником „Комунални систем и комунална политика“, који је високо вреднован, потврђују континуитет у сазревању и савладавању сложене проблематике код овог нашег прегаоца. У овој области професор Симовић се доказао као изванредан познавалац уставне теорије и компаративног уставног права. Његова широка култура и просторни вицици правног теоретичара и политиколога, и испоњени смисао за проналажење мере у саопштавању сопствених сазнања и закључака у једној огромној и динамичној области уставног права, омогућили су му да се уврсти у ред стваралаца чији се радови из ове материје не могу заобићи при њеном изучавању. Са изузетним стрпљењем и методичношћу, професор Симовић је у наведеној материји израдио и нову наставу и академску дисциплину. Надахнуто и пасионирано, он је у свом уџбенику не само систематизовао, већ и проширио поље изучавања и увео нове принципе и сазнања.

Свој дубоки смисао за теоријско мишљење, а уз то и за историјску и социолошку анализу у којој је остао доследан ставу да се правни феномени не могу изучавати одвојено од њиховог социолошко-политичког супстрата, професор Симовић је исказао и на другим подручјима уставноправне и политичке науке. То потврђује широк круг тема о којима је он писао. Овде посебно треба издвојити његове радове из области федерализма, као и оне посвећене слободама и правима човека.

Увиђајући значај проучавања федерализма и федерације, као и многе контроверзе и отворена питања у овој области, професор се у дужем периоду свога рада посветио продубљеном изучавању класичне и савремене теорије федерализма, као и искуствима у примени федералног начела у свету, а посебно у Југославији. Монографија „Законодавна надлежност у развоју југословенске федерације“ по својој садржини и научним донетима превазилази оквире свог наслова. Она представља изузетно вредан део фонда научне мисли о федерацији и федерализму, и значајан путоказ у нашим трагањима за правим решењима на овом узвремелом подручју. У односу на многе проблеме и ставове који се испољавају у овој области, професор Симовић је критичан, али и објективан, спреман да аргументима брани своје ставове. Ове своје особине он је потврдио нарочито у расправама приликом доношења наших устава.

Богато знање и искуство професора Војислава Симовића научника и теоретичара, са свим одликама које је испољавао у свом раду, дошло је до пуног изражаја и у проучавању бројних других проблема на пољу уставноправне теорије и праксе. Допринос који је он овој теорији дао остаће трајан и драгоцен део фонда југословенске и светске науке. Професору Симовићу по свему што је урадио као научни радник и као педагог припада једно од највиших места у савременом југословенском уставном праву. Његовим одласком нестаје човек који је много допринео подизању угледа научника и универзитетског радника.

Данас када се опраштамо од нашег драгог Професора, не можемо да не кажемо нешто и о његовом племенитом односу према својим сарадницима и уопште, према младим ствараоцима који су се кретали његовим путем. Можда би било довољно рећи да је став професора Симовића био и остао да младима треба несебично помоћи и да их треба ободрити увек када им је то потребно. Волео је да око себе окупи младе сараднике и истраживаче, да прати њихов рад и да им ненаметљиво помаже. Био је Професор и критичар, понекад и оштар у постављању захтева и указивању на пропусте и грешке оних чији рад је пратио и за које се осећао одговорним. Но, сви његови сарадници знали су да се иза прекора и критике увек налазила најплеменитија намера и жеља професора да помогне и подстакне на размишљање и дубља истраживања. Његови сарадници могли су у свако доба да му се обрате са својим питањима и дилемама, па и личним проблемима. Могли су бити сигурни да ће добити очекиване одговоре, са аргументима, као и праву и искрену људску помоћ и подршку. Професор Симовић је био несебичан човек, пријатељ и колега. Својим квалитетима и целокупним животним делом заслужио је да остане у трајном сећању и поштовању свих оних који су га познавали и који су ценили његов рад. Иако одлази из наших редова, наш Професор остаје да живи у свему ономе што је дао нашој науци, бројним генерацијама правника које је образовао, и друштву.

Његовим најближим, Ивани и Драгану, нека буде олакшање то што је Професор живео и отишао светла лика, с врлинама које су га учиниле достојним трајног поштовања.

Нека је слава и вечна захвалност нашем драгом ПРОФЕСОРУ!

РЕЧ ПРОФЕСОРА ДР РАТКА МАРКОВИЋА, ПРОДЕКАНА ПРАВНОГ ФАКУЛТЕТА У БЕОГРАДУ

Опраштам се од нама драгог професора Војислава Симовића у име Правног факултета у Београду, куће у којој се он научно родио и на чијим је степеницама буквално окончао свој физички живот. Правни факултет у Београду, који је вада био свестан својих дужности према државности и култури свога народа, ослабио је значајно своје снаге, које је мобилисао у сталном напрезању да те своје дужности испуни, губитком једног од најфинијих и најтананијих бојовника којег је у својим редовима на том себи постављеном задатку имао. Пре два дана умро је његов професор Уставно права, Војислав Симовић. Током близу четири деценије професор Симовић је на свом специфичном наставном и научном подручју радио на остваривању овог високог патриотског и професионалног задатка. У својству асистента или наставника он је изводио наставу из предмета Историја народне власти, Уставно право, Комунални систем и комунална политика. Све су то области знања које код грађана усађују свест о грађанској дужности или врлини. Професор Симовић био је прави мајстор да код својих студената развије ту узвишену вредност без које нема правне ни демократске државе — грађанску врлину. Својом негованом општом културом, финоћом духа, изванредном стручношћу и при том ненаметљивом благошћу однеговао је професор Симовић међу студентима Правног факултета у Београду, преко предмета које им је предавао, грађане и патриоте најплеменитијег кова.

Професор Симовић по свом научном и људском темпераменту привлачио је крајње пробирљиву студентску и научну публику. По томе је он једна од најособенијих фигура на Правном факултегу у Београду. Свесно, он се није трудио да буде ни елитиста ни духовни аристократа, него се, напротив, трудио да буде пријемчив и комуникативан наставник и писац. Ипак, у оба својства он је имао ексклузивну публику. На предавањима он није био кадар испунити петицију, чак ни двојку, али су међу његовим слушаоцима свагда били они који су чинили врх генерације. Штавише, такви су можда слушали једино његова предавања. А његова предавања нису била одговори на испитна питања из његовог предмета,

него су, напротив одвлачила студенте од олаког и површног спремања испита, пошто су често доводила у питање понекад пасторална и чедна школска и уџбеничка знања.

У основи спрам школе и њеног култа јасноће и појмовне чистоте, професор Симовић био је један анархист и јеретик. Код њега је све било подвезано под сумњу и питања. Ништа није извесно ни апсолутно одређено. Он је и као наставник и као писац горео на ватри дијалектичке неухватљивости појмова и знања, које је у оба својства преносио на друге. Стога је он у својој публици и међу својим следбеницима увек имао неконформисте и неутилитаристе какав је и сам био. С њим профан и аркадијски дух није могао да успостави везу, ни као предавачем, ни као писцем. Зато његових правих вредности остаје свестан један узан круг људи. Колико је мучио себе као наставник и писац, толико је мучио и своје слушаоце и читаоце. Ни једнима ни другима никад није приређивао нити допуштао спокојство досезања коначних сазнања и истина. Вечито је код њих будио сумњу и неверицу. Колико год је као такав био плодотворан за науку, толико је био фаталан за своје ученике и следбенике. На све њих бацио је анатему неспокојства и инфериорности у неравноправном надметању за притежање истине. Истина је по себи једна и недокучива, а они који посежу за њом су многи, који у ограничавајућим друштвеним приликама ангажују своје ограничене људске моћи. Био је неумољиви разбијач представа о олаком досезању истине. Учио нас је да је рад у науци понајпре, а можда и једино, зној и мука. У име свих оних код којих је усабен црв сумње да су баш ти који су открили и описали научну истину, у име свих оних који се вазда питају и преспитују, у име свих који су свесни недовољности и ограничености свога знања, нека је вечна слава и хвала оном који нас је подстицас на превазилажење наших несавршености, нашем учитељу и мучитељу, нашој свести и савести, нашем драгом и добром професору Војиславу Симовићу.

РЕЧ ПРОФЕСОРА ДР ВЛАДИМИРА ЈОВАНОВИЋА

Драги ВОЈО,

Са зебњом и потајном надом прагали смо твоју последњу борбу та савладаш последице подмуклог удара који те је задесио. Судбина је хтела другачије. Ту последњу битку, а и ми са тобом, изгубио си. Напустио си нас заувек. Остаје нам успомена, сећање на драгог пријатеља и врлог професора. Твојим одласком, ми који смо провели век са тобом на нашем Факултету, губимо друга и пријатеља са којим смо делили добро и зло, пријатеља на кога смо увек могли да рачунамо. Много је тога што смо заједно проживели. Заједно смо прошли кроз многе упоне и падове нашег Факултета, коме си ти посветио цео свој радни век, свој живот.

Несумњив је твој допринос угледу наше куће, у земљи и ван ње. Ти си својим радом потврђивао сопствени углед и углед наше професије и науке. Генерацијама студената преносио си своје знање, допринио си њиховом обликовању као стручњака и као личности.

У личним односима, са себи својственим скептичким хумором, знао си да одговориш на наше шале, нас наводно млађих, на рачун твог старешинства.

Велики је твој допринос неговању односа са Сорбоном. Залагањем свог личног ауторитета код француских колега, активним радом у делегацији нашег Факултета, допринео си продубљавању ове традиционалне везе. Сарадња са тобом у овим делегацијама била је задовољство.

Својим научним радом активно си допринео проучавању историје народне власти, проблема федерализма и комуналног система. Твоји доприноси у овим областима трајне су вредности. Оне превазилазе потребе актуелне политике и временом ће се потврђивати.

Твојим одласком, више од нас, губи твоја породица. Као узоран отац, прераном смрћу твоје супруге, преузео си на себе двоструку улогу,

улогу оца и улогу мајке својој ћерки Ивани. Нема речи утехе којима јој можемо надокнадити или ублажити губитак и попуњити празнину која за тобом остаје.

Опраштајући се од тебе заувек, драги Војо, уверавам те, у име твојих другова и пријатеља, у име наставника, радника и студената Правног факултета, да ћеш трајно живети у нашим сећањима, као пријатељ и професор, као узор друга, наставника и педагога, да ће духовне вредности које си поседовао трајати у нашим успоменама догод буде трајало наше присуство у овом пролазном животу.

Нека ти је лака земља у којој почиваш.